Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەکۆلینێن کوردی

بزاڤا ڕەوشەنبیرییا کوردی
ل ئێکەتییا سۆڤیەت (1922-1991)

سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەکۆلینێن کوردی، ل کۆلیژا زانستێن مرۆڤایەتی/ زانکۆیا زاخۆ
دێ یازدەهەمین کۆنفرانسێ زانستییێ ناڤدەولەتییێ خوە ب ناڤێ
بزاڤا ڕەوشەنبیرییا کوردی ل ئێکەتییا سۆڤیەت (1922-1991)
ل ڕۆژێن (20-21ێ نیسانا 2027ێ) گێڕیت.

20–21ێ نیسانا 2027ێ | April 2027 21–20

Zakho Center for Kurdish Studies, College of Humanities, University of Zakho

Zakho – Kurdistan Region – Iraq

ئەدەب	زمان	ڕۆژنامەڤانی و ڕادیوو	ڕەوشەنبیری	دیرۆک و جڤاکناسی
Literature	Language	Journalism & Radio	Culture	History & Sociology

1. دەرازینك

وەلاتێ کوردان ژلایێ جوگرافیقە ژلایێ باکووریێ رۆژهەلاتقە بەرەڤ سنوورێن مللەتێ ئەرمەن و گورج و رووسڤە درێژ دبیت، ب ئەڤێ رەنگی کورد و گەلێن سۆڤیەتی دبنە دوو هەڤسنوور و جیران، هەروەسا کورد- ژبەر چەندین ئەگەرێن سیاسی، جڤاکی، ئابووری و دیرۆکی- ل پتریا جوگرافیایا ئێکەتیا سۆڤیەت یا بەرێ بەلاڤ بووینە، هەر ژ ئەرمینیا و جۆرجیا هەتا کازاخستان و تورکمەنستان و تاجیکستانێ.

لێ ژلایێ دیرۆکیڤە پەیوەندییێن کورد و ئەڤان گەلێن ئێکەتیا سۆڤیەت، گەلەك کەڤنن، ئەڤ پەیوەندییە ل سەدەیێن ناڤەراستدا پەیدابوون، لێ ل سەردەمێ نوودا ل گەل پەیدابوونا دەولەتا رووسیا وبەرفرەهبوونا ئەوێ بەرەڤ دەڤەرا قەرەباغ و قەفقاس پەیوەندیێن د ناڤبەرا هەردوو ئالییاندا گەلەك بەرفرەهتر بوون و ئێدی کوردستان بوو پارچەیەکا گرنگ د ناڤ ستراتیژیا قەیسەرێن رووسدا.

ژلایەکێ ل سالا 1922 (ئێکەتیا کۆمارێن سۆشیالیستێن سۆڤیەتی- USSR) هاتەدامەزراندن، هەرچەندە ئەڤێ دەولەتێ د روالەتدا پرسێن (نەتەوە) و (دەولەت)ان پشتگوهـ دهاڤێت، لێ گرنگییەکا مەزن ب (گەل)ێن جیهانێ ددا بزاڤ دکر تیۆرێن خوە یێن سیاسی، جڤاکی و ستراتیژی د ناڤ ئەواندا بەلاڤ بکەت. و د ئەڤێ چارچووڤیدا گرنگی ب رەوشەنبیری و دابونەریتێن ئەوان گەلان ددا، هەروەسا زەمینەیەکا بەرفرەهـ بۆ گرنگیدانا ئەوان گەلان ب کەلتوور و رەوشەنبیریا خوە ئامادە کر.

2. پێناسەیا گشتی

ئێکەم بزاڤا رەوشەنبیریا کوردی یا بهێز کو پشتی شەرێ جیهانییێ ئێکێ سەرهەلدای و هەتا دووماهیا سالێن هەشتێیان ژ چەرخێ بیستێ بەردەوام بووی، ئەو بزاڤ بۆ ئەوا د ناڤ جڤاکێن کوردێن سۆڤیەتدا هەلبووی. یا دیارە ل دەمێ دامەزراندنا ئێکەتیا سۆڤیەت ل سالا 1922ێ کۆمەکا جڤاکێن کوردی ل ئێکەتیا سۆڤیەت دژیان نە خاسمە ل ئەرمینیا و جۆرجیا و هندەک دەڤەرێن دییێن قەفقاسیا، ئەڤان جڤاکان بزاڤەکا رەوشەبیریا کوردی بەرپا کر، و ئەگەر ب هویری بەرێ خوە بدەینە ئەڤێ بزاڤێ دێ د سێ تەوەراندا بینین، یا ئێکێ ب رێکا رۆژنامەیا رێیا تازە کو دهێتەهژمارتن ب تەمەنترین رۆژنامەیا کوردی، یا دوویێ ب رێکا رادیوویا ئێریڤانێ کو ژ ئێکەم رادیوویێن کوردی بوو ل سەر ئاستێ جیهانێ، یا سێیێ کو ژ هەر دوویێن دی کێمتر نەبوو ئەو ژی بزاڤا نڤیسینا ئەدەب، زمان و دیرۆکا کوردی بوو ب تایبەتی ئەو رۆمانێن کوردێن سۆڤیەت بەلاڤکرین و کاریگەری ل هەمی جڤاکێ کوردی ل رۆژهەلاتا ناڤەراست کری. ب ئەڤی رەنگی دویڤچوون و ڤەکۆلین ل ئەڤێ بزاڤا رەوشەنبیریا کوردان ل ئێکەتیا سۆڤیەت کو د رەوشەکا گەلەك ئالۆز و ب زەحمەتدا دەربازدبوو، کارەکێ فەرە و سەردەمەکی هیڤییا تاکێ کورد ل هەر جهەکی ب تایبەتی ل رۆژهەلاتا ناڤەراست بوو.

3.ئارمانجێن کۆنفرانسی

باسکرنا قۆناغێن هەرە گرنگێن وەرارا ڕەوشەنبیریا تاکێ کورد ل ئێکەتییا سۆڤیەتێ ژ گۆشەنیگایێن جۆراوجۆرڤە:

- گرنگیدان ب لایەنێ زمانییێ بەرهەمان و بلندکرنا ئاستێ هشیارییێ ل ئێکەتییا سۆڤیەت.
- نرخاندن و نیشاندانا ڕۆلێ بەرهەمێن زمانییێن ئەڤی سەردەمی، ب تایبەتی بزاڤا نڤیسینا ڕێزمان و فەرهەنگێن کوردی د پاراستن و بەلاڤکرنا زمانێ کوردیدا.
- گرنگیدان ب چارچووڤێ فۆلکلۆرا کوردی ل ئێکەتییا سۆڤیەت و ل بەرچاڤوەرگرتنا ڕۆلێ فۆلکلۆرا کوردی ل ئەوی سەردەمی و لێکڤەگۆهاستنا زانیاریيان ل گەل نەتەوەیێن دیتر.
- پاراستن و ڤەگۆهاستنا بهایێن ڕەسەنێن نەتەوەیی و دیرۆکی، د بەرهەمێن ئەدەبی و زانستییێن ڕەوشەنبیران ل ئێکەتییا سۆڤیەت.
- پۆلینەکا تایبەت بۆ ئەدەبیاتا ئێکەتییا سۆڤیەت، ژ گشت لایەن و قۆناغێن ئەدەبیڤە.
- ب هێزکرنا ناسنامەیا نەتەوەییا کوردان و زیندیکرنا بهایێن دابونەریت و ڕێورەسمێن ئایینییێن کوردان ل ئێکەتییا سۆڤیەت.
- ڕاوەستان ل سەر دیرۆکا کوردان ل ئێکەتییا سۆڤیەت.
- ڤەدیتنا بەربەست و ڕاکرنا ئەوان بەربەستان د ب هەڤگەهاندنا کوردێن چارپارچەیێن کوردستانێ ل گەل کوردێن ل ئێکەتییا سۆڤیەت و بڕیاردان ل سەر ئەوان ڕێکاران و ڕاوەستان ل سەر دەزگەهێن ڕاگەهاند ل ئێکەتییا سۆڤیەت، وەکی ڕۆژنامە و ڕادیۆ.
- دانانا پەرتووکەکا تایبەت ب ئەدەبیات و دیرۆکا کوردان ل ئێکەتییا سۆڤیەت.
- دروستکرنا پرەکا ب هێزا پەیوەندییێن زانستییێن زانکۆیێن چار پارچەیێن کوردستانێ، ل گەل کوردێن ل ئێکەتییا سۆڤیەتا بەرێ. (وەکی: جڤاکناسی، ئەدەب، زمان، دیرۆک، ڕاگەهاندن، ...)
- گرنگیدان ب پارچەیەکا ژبیرکری ژ کوردستانێ (کوردستانا سوڤیەتی).
- دیارکرنا ڕۆلێ گەلێن سۆڤیەت د پاراستن و بەلاڤکرنا ڕەوشەنبیریا کوردیدا.
- زانینا نەخشەیێ بەلاڤبوونا کوردان د ناڤ کۆمارێن ئێکەتییا سۆڤیەتدا.
- دیارکرنا جیاوازییا کۆلتۆرێ کوردان ل ئێکەتییا سۆڤیەت.
- ڕۆلێ وەرگێڕانێ د پێشخستن یان پاراستنا فۆلکلۆر، ئەدەبیات و دیرۆکا کوردان ل ئێکەتییا سۆڤیەت.
- خواندنەکا زانستی بۆ بەرهەمێن ئەدەبی و مێژوویێن کوردان ل ئێکەتییا سۆڤیەت، وەکی: دیوان، ڕۆمانێن ئەدەبی و دیرۆکی، ڕۆژنامە، ژیاننامە و ... بۆ پتر هەستپێکرنا سەروبەرێ جڤاکی، سیاسی و ڕەوشەنبیریا سەردەمێن جودایێن کوردان.
- ڤەکۆلین ل سەر گشت پشکێن فۆلکلۆرێ کوردی و دیارکرنا ڕێڕەوا وەرارا زمانی ل ئێکەتییا سۆڤیەت.

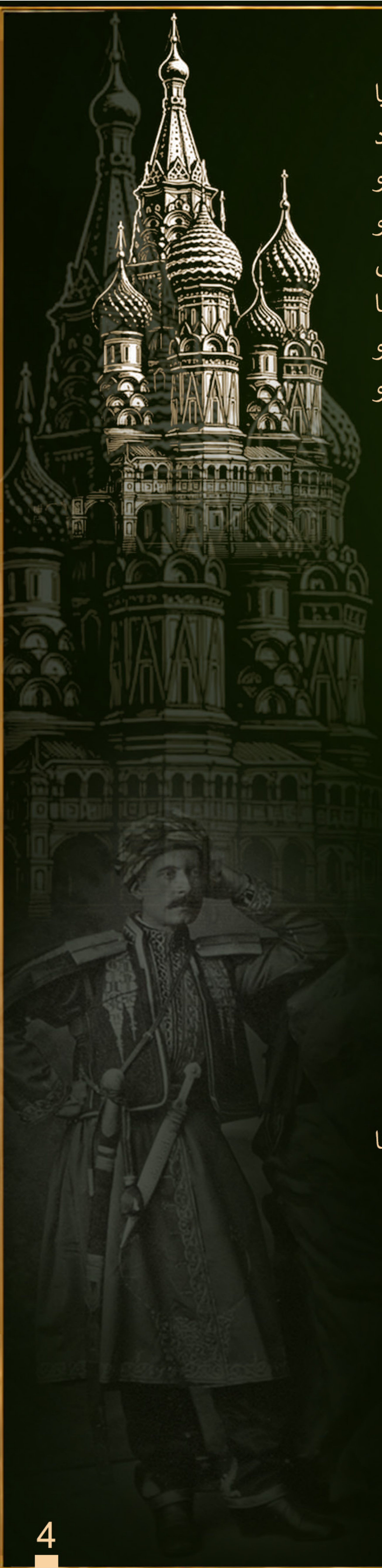

4. دیتن

دویڤچوون و ڤەدیتنا چەمکێ "ڕەوشەنبیریا کوردی ل ئێکەتیا سۆڤیەت" ژ گۆشەنیگایێن ئەدەبی، دیرۆکی، زانستی، زمانی و ڕاگەهاندنی د ناڤبەرا سالێن (1922-1991)ێ خواندنەکا نوویە بۆ تاکێ ئەوی سەردەمی و شرۆڤەیا هزرا مارکسیسم – لینینیسمییە ل سەر گشت ئەوان بەرهەمان، کو سەرەڕای دویڤچوونا هویرا ئەوێ دەستهەلاتێ ب سەر هزرمەندان، شاکارێن ئەدەبی، هونەری وزانستی ژدایک بووینە. کۆنفرانس ب مەرەما دروستکرنا پێگەهەکێ گونجایی، بۆ زانستی و ئەدەبی و کەلتووری، بزاڤا لێکتێگەهشتن و لێکگۆهارتنا زانیارییان د بیاڤێ ڕەوشەنبیریا کوردی ل ئێکەتیا سۆڤیەت و قۆناغێن دیرۆکییێن جودایێن ئەوێ دکەت.

5. تەوەر

ئەڤ کۆنفرانسە ل سەر چەند تەوەران کار دکەت:

5-1- تەوەرێ ڕەوشەنبیری

- گرنگیدان ب ئەدەبیات و زمانێ کوردی ل ئێکەتیا سۆڤیەت
- ڕۆژنامەگەریا کوردی ل ئێکەتیا سۆڤیەت
- ڕادیۆیا کوردی ل ئێکەتیا سۆڤیەت
- کۆمەلە و ڕێکخستنێن ئەدەبی و جڤاکێن کوردی ل ئێکەتیا سۆڤیەت
- ڕۆلێ زانایێن کورد د ڤەکۆلینێن (مرۆڤایەتی و زانستێن پەتیدا)
- کورد د ناڤ ڕەوشەنبیری و چاپەمەنییا سۆڤیەتدا

5-2- تەوەرێ جڤاکی:

- کورد ل ئێکەتیا سۆڤیەت (دابەشبوونا جوگرافی و تەخێن جڤاکی)
- دابونەریتێن جڤاکی و ڕێورەسمێن کەلتووری
- فۆلکلۆرێ و ئەدەبیاتێ زارەکی

5-3- تەوەرێ دیرۆکی:

- وێنەیێ کوردان د ناڤ بیردانکا گەلێن سۆڤیەتدا
- ڕۆلێ سازی و دەزگەهێن فەرمییێن دەولەتێ د بەلگەکرن وبەلاڤکرنا ڕەوشەنبیریا کوردیدا
- گرنگیا ئەرشیفخانەیێن سۆڤیەتێ د پێشخستنا ڕەوشەنبیریا کوردیدا
- ساخکرنا دەستخەت و نڤیسین کوردییێن کەڤن

5-4- کوردێن (کوردستانا مەزن) و ئێکەتیا سۆڤیەتێ

- ڕەڤەندا کوردی ل ئێکەتیا سۆڤیەت
- ڕۆلێ پەنابەرێن کورد ل ئێکەتیا سۆڤیەت
- گرنگیدانا کوردان ب ڕەوشەنبیریا کوردی ل ئێکەتیا سۆڤیەت
- شاندێن ئەکادیمییێن کوردان ل ئێکەتیا سۆڤیەت

6. رێنمایێن نڤیسینێ

- لیژنەیا زانستییا کۆنفرانسی ڤەکۆلینان دێ ب زمانێن (کوردی، ئینگلیزی، فارسی، عەرەبی و تورکی) وەرگریت.
- کورتییا ڤەکۆلینێ ژ (500) پەیڤان پتر نەبیت و پەیڤێن سەرەکی ژ (5) پەیڤان کێمتر نەبن.
- پۆختە ب زمانێ ڤەکۆلینێ بیت و ل سەر ووردێ هەڤپێچ و ل دویڤ رێنمایان بهێتەبەرهەڤکرن.
- ڤەکۆلین ژ (10000) پەیڤان نەبووریت.
- فۆنتێ (Times New Roman) بۆ نڤیسینا ڤەکۆلینان ب زمانێ کوردی، فارسی، عەرەبی، ئینگلیزی و تورکی دهێتەبکارهینان.
- ڤەکۆلین ب شێوازێ (APA) بهێتەنڤیسین.

7. ژڤانێن گرنگ

أ. راگەهاندن: 1ێ تەباخا 2026ێ

ب. هنارتنا کورتییا ڤەکۆلینان هەتا: 10ێ ئەیلوولا 2026ێ

ت. وەرگرتن یان رەدکرنا کورتییا ڤەکۆلینان: 20ێ ئەیلوولا 2026ێ

ث. هنارتنا ڤەکۆلینان ب شێوەیەکێ تەمام: 20ێ کانوونا ئێکێ 2026ێ

ج. هایدارکرن ب پەسەند یان رەدکرنا ڤەکۆلینێ: 10ێ کانوونا دوویێ 2027ێ

ح. گرێدانا کۆنفرانسی دێ ل رۆژێن (20-21ێ نیسانا 2027ێ)ێ بیت.

8. پەیوەندی

- پەیوەندی دێ ب رێکا نامەیێن ئەلکترۆنی (hum.isc2027@uoz.edu.krd) بیت.
- بۆ پتر پێزانینان پەیوەندییێ ب ئەڤێ ژمارەیا مۆبایلێ بکەن: (+964 (0) 751 536 1550)

تێبینی

- هەمی مەزاختی، دێ ل سەر ملێ کۆنفرانسی بن، ژبلی مەزاختییێ گەشتکرنێ.

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەکۆلینێن کوردی
مافێ چاپێ یێ پاراستیە بۆ ©
سەنتەرێ زاخۆ بۆ ڤەکۆلینێن کوردی
zcks@uoz.edu.krd +964 (0) 751 536 1550
Iraq-Kurdistan Region, Zakho- Univesity of Zakho

لیژنەیا زانستی (ناڤخۆ)

ز	ناڤ	لیژنه	زانکۆ
1	پ.د.فاخر حسن یوسف	سەرۆکێ کونفرانسی	زاخۆ
2	پ.د.عبدالسلام نجم الدين عبدالله	سەرۆکێ لیژنەیا زانستی	زاخۆ
3	پ.د.حسين عثمان عبدالرحمن	ئەندام	دهۆك
4	پ.د.هوگر طاهر توفيق	ئەندام	نەورۆز
5	پ.د.نزار ايوب حسن	ئەندام	زاخۆ
6	پ.د.عيماد ويسى خالد	ئەندام	دهۆك
7	پ.د. سعيد خديدا علو	ئەندام	دهۆك
8	پ.د.عبدى حاجى	ئەندام	دهۆك
9	پ.د. ابوعبيد عبدالله ذياب	ئەندام	دهۆك
10	پ.هـ.د.ماجد محمد يونس	ئەندام	زاخۆ
11	پ.هـ.د.سلوى فريق صالح	ئەندام	زاخۆ
12	پ.هـ.د.ژيروان سعيد حاجى	ئەندام	زاخۆ
13	پ.هـ.د. كاروان صالح ويسى	ئەندام	زاخۆ
14	پ.هـ. د. حليمه خورشيد عبدالله	ئەندام	دهۆك
15	پ. هـ. د. شورشڤان عادل أحمد	ئەندام	زاخۆ

لیژنەیا زانستی (دەرەکی)

ز	ناڤ	لیژنه	زانکۆ
١	پ.د. سيف الله ملاجان	ئەندام	دانشگاه ملی تاجیکستان / تاجیکستان
٢	پ.د. طارق منصور	ئەندام	جامعة عين شمس / مصر
٣	پ.د. ماجد بن عبدالعزيز التركي	ئەندام	رئيس مركز الاعلام والدراسات العربية - الروسية / المملكة العربية السعودية
٤	پ.د. ابراهيم القادري بوتشيش	ئەندام	جامعة مولاي اسماعيل / مكناس / المغرب
٥	پ.د. محمد الطاهر بنادي	ئەندام	جامعة بسكرة الجزائر
٦	پ.د. مروان غازى صالح شعب	ئەندام	جامعة الملك عبدالعزيز / المملكة العربية السعودية
٧	پ.د. محمود عبدالله محمد سعد	ئەندام	جامعة كلباء، كلية الاداب و العلوم الانسانية و الاجتماعية/ الامارات العربية المتحدة
٨	پ.د. سعود بن سعد القحطانى	ئەندام	جامعه الملك سعود / المملكة العربية السعودية
٩	Prof. Dr. Nikolai F. Bugai	ئەندام	Doctor of science (PhD) in history, professor, Institute of Russian History of Russian Academy of Sciences (RAS)
١٠	Prof. Dr. Elena S. Melkumyan	ئەندام	Doctor of Science (PhD) in political science, professor, Institute of Oriental Studies of Russian Academy of Sciences (RAS)
١١	Prof. Dr. Darya V. Zhigulskaya	ئەندام	Doctor of science (PhD) in history, professor, Russian State University for the Humanities (RSUH)
١٢	Dr. Mikail Bülbül	ئەندام	Department of Kurdish Language and Culture, Mardin Artuklu University, Turkey
١٣	Dr. Yaşar Kaplan	ئەندام	Hakkari University, faculty of Divinity, Department. History of Religions, Turkey
١٤	Prof. Dr. Seifullah Mollajan	ئەندام	History, Tajik National University, Tajikistan
١٥	Hejarê Şamil	ئەندام	Serokê Enstituya Kurdî ya Qefqasyayê. Azerbaycan.
١٦	Letîf Memmed Brukî	ئەندام	Dîroknas. Avakerê malpera kurdist.ru. Rûsya

لیژنەیا ئامادەکار

ز	ناڤ	لیژنه
1	پ.هـ. د. ماجد محمد يونس	سەرۆك
2	د.هژار عبد الله حسين	ئەندام
3	د.محمد عباس حميد	ئەندام
4	د.كوڤان رێسان حسن	ئەندام
5	م.شەمال خمو خضر	ئەندام
6	م.نێچيرڤان حسن جوزل	ئەندام
7	م. وارهێل عمر إسماعيل	ئەندام
8	م.نزار مجيد عبوش	ئەندام
9	م. سليمان شفيق توفيق	ئەندام
10	م. عمر عبد الرحمن عمر	ئەندام
11	م. ژێهات قادر حسن	ئەندام
12	م. محمد عيسى صالح	ئەندام
13	م. وارهێل عبدالباقي كامل	ئەندام
14	م.دلێر كمال احمد	ئەندام
15	م.مجاهد عزيز عبدالرزاق	ئەندام
16	م. لقمان محمد قاسم	ئەندام
17	م. عمر محمد حسن	ئەندام
18	م. محمد حجي حميد	ئەندام
19	م.دلژين شەريف يوسف	ئەندام
20	م.دلژين مستەفا يوسف	ئەندام

Zakho Centre for Kurdish Studies